

Відгук

**офіційного опонента, доктора економічних наук, доцента
Васильківського Дмитра Миколайовича на дисертаційну роботу
Рекуша Антона Миколайовича «Управління інноваційною
діяльністю сільськогосподарських підприємств», представлену
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)**

Актуальність теми дослідження

В сучасних умовах господарювання досить гостро постала проблема інноваційного забезпечення виробничої діяльності аграрних формувань, яка з огляду на її важливість потребує вирішення на новій методологічній та емпіричній основі. Її загально науковою базовою основою є перехід на інноваційний напрям розвитку галузей національної економіки. Це пов'язано насамперед із забезпеченням конкурентоспроможного розвитку господарюючих структур. В контексті зазначеного тема дисертаційної роботи Рекуша А.М., яка присвячена розробці теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо формування результативної системи управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств для обґрунтування напрямів підвищення конкурентоспроможності в їх стратегічному розвитку, є актуальною.

Дисертаційне дослідження виконано згідно з програмою науково-дослідної роботи кафедри менеджменту імені професора Й. С. Завадського Національного університету біоресурсів і природокористування України «Розробка теорії і методології формування адаптивно-розвиваючої системи менеджменту в умовах інституціонально-структурної трансформації економіки України» (номер державної реєстрації 0107U004874), у межах якої автором викладені теоретико-методологічні та практичні підходи до формування системи управління інноваційною діяльністю в

сільськогосподарських підприємствах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертаційна робота Рекуш А. М. є науковим дослідженням формування результативної системи управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств. Автором дисертаційної роботи охопленні в системі такі напрями наукового дослідження: теоретико-методологічний; аналітичний; прогнозно-стратегічно орієнтований; проектно-конструктивний;

Теоретико-методологічний – при: розкритті сутності поняття «інноваційна діяльність» (с. 29), «інновація» (с. 38), «інноваційно-структурна системна цілісність» (с. 46); доповненні класифікаційних ознак виділення груп інновацій, наукових підходів до формування моделі інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств (с. 37); обґрунтуванні особливостей управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств (с. 50-57), запропонуванні принципів: цільової спрямованості, системності, комплексності, синергетичності, динамічності, соціологізації та екологізації, гармонізації, безперервності, економічності, гнучкості, адаптивності та ієрархічності (с. 56); запропонуванні алгоритму комплексної оцінки інноваційної діяльності як системної цілісності в органічній єдності інноваційного потенціалу, інноваційної активності, ефективності інноваційної діяльності (69-70).

Аналітичний – системно-комплексного використання методів дослідження при: формуванні передумов інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств (с. 72-96); управлінні інноваційною діяльністю господарюючих структур за критерієм ефективності (с. 96-116); практиці еколого-інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств досліджуваного регіону (с. 116-135).

Прогнозно-стратегічної орієнтації – при: формуванні інноваційної моделі розвитку сільськогосподарських підприємств економіки та його складових (с. 141-146); розробці багатofакторної моделі визначення інтегрованого рівня інноваційної діяльності (с. 154); розробці методик оцінки рівнів інноваційності окремих складових за обґрунтованими показниками та в системі – за інтегрованим критерієм оцінки (с. 163-171).

Проектно-конструктивний – при: розробці моделі формування потенціалу управління розвитком підприємств на інноваційній основі, яка охоплює 21 позицію функціонально забезпечувального, власнісно-владницького та інституціонально-структурного спрямування (с. 174); формуванні передумов та розробці моделі результативної системи управління інноваційною діяльністю підприємств аграрного сектору економіки з виділенням основних напрямів за цільовою спрямованістю психологічного, мотиваційного, соціального, культурного, поведінкового, організаційного спрямування (с. 175-176); запропонуванні методики оцінки індивідуальної інноваційної сприйнятливості, яка охоплює 7 блоків (с. 190-192) та методики визначення синергетичного ефекту від одночасного впровадження всіх видів інноваційної діяльності (с. 193).

Наукові положення, пропозиції і рекомендації обґрунтовані і базуються на: на аналізі теоретичних, методичних та практичних засад управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств України, опрацюванні значної кількості економічної та спеціальної літератури, законодавчих і нормативних актів України, залученні різноманітних статистико-економічних даних щодо функціонування та розвитку сільськогосподарських підприємств, застосуванні при цьому різних методів економічного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів

На основі проведених теоретичних та емпіричних досліджень в дисертаційній роботі сформовано положення наукової новизни, а саме:

– удосконалено цільову спрямованість управлінських дій при формуванні передумов та проектуванні результативної системи управління процесами; конкурентно-інноваційну політику; моделі інноваційної діяльності підприємств та алгоритм побудови системи управління їх динамічним розвитком як цілісністю для формування результативного управління інноваційною діяльністю соціально-економічних систем (С.175-188);

– удосконалено тлумачення поняття «інноваційна діяльність», яке, на відміну від наявних, розглядається в системі як динамічно-розвивальний науковий процес, інноваційно-збалансована системна зміна параметрів потенціалу підприємств на вході, у процесі і виході, при створенні кінцевого якісно нового продукту і наданні послуги суб'єктам за інтересами та задоволенні їхніх потреб із дотриманням екологічних, соціальних, економічних, конкурентоспроможних та інших вимог в їх органічній єдності (с. 29);

– удосконалено інтерпретацію поняття «інновація» в контексті системного методологічного підходу як системно-якісний, динамічно-розвивальний інноваційний процес, спрямований на розробку і впровадження результатів інтелектуальної праці для зміцнення потенціалу підприємства як нових збалансовано-структурних системних цілісностей забезпечення виробництва нового товару і надання якісно нової послуги при задоволенні потреб суб'єктів попиту за інтересами; інтерпретацію інших категорій у контексті теми дослідження, адаптованих цільовим установам спрямованих на розвиток інноваційного потенціалу як базової основи забезпечення конкурентоспроможного стратегічного розвитку підприємств (с. 38-39);

– удосконалено класифікацію наукових підходів до формування інноваційної моделі розвитку сільськогосподарських підприємств, як системну цілісність, що охоплює концептуальну, комплексну, маркетингову, функціональну, стратегічну, інноваційну, активізаційну, мотиваційну, системну, інтеграційну, синергетичну складові, які у своїй органічній

єдності повинні забезпечувати розвиток і якість життя, конкурентоспроможність та сталий розвиток підприємств. Такий підхід покладено в основу обґрунтування методики визначення рівня розвитку соціально-економічних систем та їх конкурентних потенційних можливостей, які охоплюють систему показників та критеріїв оцінки (с. 141-146);

– удосконалено класифікацію інновацій за типом розвитку соціально-економічних систем, яка містить соціальну, екологічну, організаційну, інтелектуальну біологічну, економічну, управлінську, функціонально-забезпечувальну, інформаційну, комунікаційну, експортно-орієнтовану, лідерського спрямування, антикризову, підприємницьку, ціннісно-орієнтаційну складові, що покладені в основу розкриття специфіки основного їх змісту на рівні господарюючих структур та уточнення політики на державному рівні (с. 158-163; 183-185);

набули подальшого розвитку:

– методичні підходи оцінки рівня інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств за визначальними напрямками та типами їх розвитку національної політики в їх органічній єдності для виявлення можливостей і сильних сторін, слабких сторін і загроз як передумов формування результативного управління розвитком соціально-економічних систем на інноваційній основі (С. 163-171);

– методичний підхід до проектування системи управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств, яка дуальні взаємодії суб'єктів діяльності за типами їх реакції та поведінки (с. 174);

– результативності діяльності сільськогосподарських підприємств рекомендуємо здійснювати з урахуванням специфіки їх розвитку, які виділено нами в 3 групи на основі техніко-технологічної модернізації, структурно-породної оптимізації, маркетингової, інформаційної, організаційної складової та розробленої нами системи активізаційної діяльності, спрямованої на виробництво органічно чистої продукції, задоволення потреб суб'єктів за інтересами в обраних стратегічних зонах

господарювання. Акцент зроблено на посилення ролі державної аграрної та інвестиційної політики, спрямованої на активізацію нововведень для конкурентоспроможного розвитку аграрного сектора економіки (с. 72-135).

Оцінка основного змісту дисертаційної роботи та її завершеність

Дисертаційна робота виконана згідно вимог «Порядку присудження наукових ступенів», складається із 157 найменувань і додатків. Основний зміст дисертаційної роботи викладено на 194 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 37 таблицю, 40 рисунків і 26 додатків.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

За науковою проблематикою опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом 4,3 друк. арк., а саме: 3 статті в наукових фахових виданнях України; 2 статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних; 9 тез наукових доповідей.

Висновки і наукова новизна впливають з результатів дослідження.

Значення одержаних результатів для науки і практики

Дисертаційне дослідження має наукову і практичну цінність.

Науковою цінністю результатів дослідження є:

– цільова спрямованість управлінських дій при формуванні передумов та проектуванні результативної системи управління процесами; конкурентно-інноваційна політика; моделі інноваційної діяльності підприємств та алгоритм побудови системи управління їх динамічним розвитком як цілісністю (С.175-188);

– тлумачення поняття «інноваційна діяльність (с. 29) та поняття «інновація» (с. 38-39);

– класифікація наукових підходів до формування інноваційної моделі розвитку сільськогосподарських підприємств (с. 141-146);

– методичний підхід до проектування системи управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств (с. 174);

– класифікація інновацій за типом розвитку соціально-економічних систем (с. 158-163; 183-185).

Для практики мають цінність:

– результативність діяльності сільськогосподарських підприємств з урахуванням специфіки їх розвитку (с. 72-135);

– методичні підходи оцінки рівня інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств за визначальними напрямками та типами їх розвитку національної політики в їх органічній єдності (с. 163-171).

Практичне значення одержаних результатів дослідження підтверджено документами про впровадження в господарську практику та в навчальний процес:

Департаментом агропромислового розвитку Тернопільської обласної державної адміністрації (довідка № 2-824/3.1 від 11. 09. 2018 р.);

ПОП «Урманське» Бережанського району Тернопільської області (довідка № 103 від 03. 12. 2018 р.);

Управлінням агропромислового розвитку Бережанської райдержадміністрації Тернопільської області (довідка № 229 від 06.09.2018 р.);

СГТзОВ «Вербів» Бережанського району Тернопільської області (довідка № 01-305/1 від 08.08. 2018 р.);

ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут» (довідка № 239/1 від 5.07. 2018 р.).

Ідентичність змісту автореферату основним положенням дисертації

Співставлення змісту автореферату основним положенням дисертації дає підставу стверджувати про його ідентичність за структурою та змістом.

Автореферат підготовлено згідно стандартних вимог

Дискусійні положення, зауваження та побажання

1. Автор досить системно підійшов до методики оцінки рівня інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, включаючи, як якісні так і кількісні показники, однак при визначенні рівня інноваційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах Бережанського району, автору бажано було описати, за якою методикою перетворював кількісні показники в коефіцієнти.

2. У параграфі 2.2 дисертаційного дослідження бажано було б розкрити, які саме критерії оцінки здобувач брав за основу при розгляді організаційних інновацій.

3. У параграфі 2.2 дисертаційного дослідження здобувачу бажано було б конкретизувати які саме маркетингові інновації впроваджували досліджувані підприємства. Також бажано було б розглядати маркетингові інновації у сільськогосподарських підприємствах Бережанського району при здійсненні експертної оцінки рівня інноваційної сприйнятливості.

4. В таблиці 2.4. Взаємозв'язок рівня ресурсного потенціалу та результативних показників господарювання в сільськогосподарських підприємствах Бережанського району Тернопільської області бажано було б розширити результативні показники, а саме – валову продукцію на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.

5. На с. 91-92 бажано було б конкретизувати критерії які покладені в основу оцінки управлінського потенціалу підприємства.

Проте, зазначені недоліки ні в якому разі не знижують цінності представленого дисертаційного дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Рекуша Антона Миколайовича «Управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств» є актуальним, самостійним, завершеним, системним науковим дослідженням, має теоретичну і практичну цінність, відповідає вимогам, які встановлені до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук «Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567», а її автор, Рекуш Антон Миколайович, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:
доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин
Хмельницького національного університету
Міністерства освіти і науки України

Васильківський Д.М.

Підпис доцента Василя
ЗАСВІДЧУЮ
Вчений секретар Хмельницького
національного університету

Тебляшкіна Л.І.